

Висновки. Отже, педагогічна підтримка дошкільника – це реальна, розуміюча педагогіка, що, на відміну від педагогіки впливу, може ефективно вирішувати завдання змін особистісних якостей і дитини, і дорослого, оскільки вони обоє гнучко змінюють свою поведінку і спільно будують простір співробітництва. Педагогічна підтримка реалізує потребу суспільства в побудові гуманістичної освіти. А це, у свою чергу, обґрунтовує необхідність у цілеспрямованій професійній підготовці майбутніх вихователів у цьому напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова Е. А. Педагогическая поддержка культурного самоопределения как составляющая педагогики свободы. / Е. А. Александрова. – Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 2003. – 200 с.
2. Анохина Т. В. Педагогическая поддержка как реальность современного образования / Т. В. Анохина // Новые ценности образования: забота – поддержка – консультирование. – М. : Инноватор, 1996. – Вып. 6. – С. 71 – 80.
3. Газман О. С. Неклассическое воспитание. От авторской педагогики к педагогике свободы. / Газман О. С. – М.: Издательский дом “Новый учебник”, 2003. – 320 с.
4. Кордубан И. Л. К вопросу о содержании понятия “поддержка” в современной педагогической практике. / Л. И. Кордубан // – Сборник научных трудов СевКавГТУ. Серия “Гуманитарные науки”. – 2005. – № 4. – С. 78 – 82.
5. Крылова Н. Б. Свободное развитие ребенка в семье и школе: Культурные практики детей. / Крылова Н. Б. – М.: Сентябрь, 2007. – 192 с.
6. Михайлова Н. Н., Юсфин С. М. Процесс совместного преодоления, или Педагогическая поддержка ребенка как предмет управления. / Н. Н. Михайлова, С. М. Юсфин // Директор школы. – 1997. – № 2. – С. 3 – 13.
7. Разбегаева Л. П. Универсальные гуманистические ценности как методологический источник проектирования содержания гуманитарного образования / Л. П. Разбегаева // Теоретико-методологические проблемы современного воспитания : сборник научных трудов. – Волгоград : Перемена, 2004. – С. 203 – 207.
8. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: становление человека : Роджерс Л. К.; пер. с англ. [под общ. ред. и предисл. Е. И. Исепиной]. – М. : Прогресс : Универс, 1994. – 480 с.

УДК 371.134: 004.738.5

І.В. Корейба

Київський національний
лінгвістичний університет

МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ПЕРЕВАГ ТА НЕДОЛІКІВ СТОСОВНО ВИКЛАДАЧА ТА УЧНЯ

У статті досліджується вплив Інтернет-середовища на користувачів, обґрунтовуються можливі шляхи уникнення його негативних наслідків; визначаються основні можливості веб-ресурсів для викладачів та учнів; аналізуються вміння, необхідні

для здобуття інформації з мережі, та конкретизується поняття «медіакомпетенції»; здійснюється класифікація Інтернет-джерел, які можуть використовуватися у діяльності викладача.

В статье исследуется влияние Интернет-среды на пользователей, обосновываются возможные пути преодоления его негативных последствий; определяются основные возможности веб-ресурсов для преподавателей и учеников; анализируются умения, необходимые для получения информации из Интернет-среды, и конкретизируется понятие «медиакомпетенции»; классифицируются Интернет-источники, которые могут быть использованы в деятельности преподавателя.

In the article the influence the Internet-environment on users and possible ways of overcoming of negative consequences are analyzed; the basic opportunities of the web-resources for teachers and pupils are defined; the skills necessary for reception of the information from the Internet-environment are analyzed and the concept of «mediacompetence» is concretized; the Internet-sources which can be used in activity of the teacher are classified.

Більш інтенсивне проникнення Інтернету майже у всі суспільні сфери та відповідне збільшення кількості користувачів спричинює низку пов'язаних із цим проблем, починаючи від трансформації психологічних функцій користувачів та закінчуючи посиленням вимог до представників будь-якої професії, які зобов'язані володіти вміннями медіакомпетенції. Тема Інтернету вже давно вийшла за межі інформаційних технологій та стала предметом дискусій психологічних, медичних, філологічних, педагогічних та інших наук.

Перед методикою та дидактикою викладання іноземних мов постає сьогодні основне завдання – максимально зорієнтувати як учителів, так й учнів на швидке здобуття корисної для оволодіння мовою інформації з «безкінечної» мережі Інтернет та на уникнення при цьому негативних впливів комп'ютерного середовища на організм користувача. Напрями розв'язання вищезазначених проблем методики викладання іноземних мов і були визначені **метою** статті.

Поради щодо ефективного користування Інтернет-мережею з'являються все частіше в різноманітних засобах інформації, проте найбільш поширені вони є насамперед в Інтернеті, де пропонуються різні стратегії швидкого пошуку інформації [6; 7]. Науковцями-методистами були проведені дослідження впливу Інтернет-мережі на процес оволодіння іноземною мовою (Н.Ф. Бориско, Е.Г. Евдокимова, Л.І. Морська, С.В. Радецька, О.М. Середа та ін.). Оскільки у зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій виникають нові умови для користування ними, необхідно також ураховувати ці зміни і під час розробки нових методик викладання. Опрацювавши та врахувавши попередній досвід психологів та методистів щодо вивчення впливу Інтернету на особистість користувача, у статті ми ставимо такі **завдання**:

- описати основні негативні наслідки користування

Інтернет-ресурсами, ураховуючи останні сучасні дослідження з цього питання, а також способи подолання цих недоліків;

- розподілити можливості Інтернет-ресурсів на ті, що можуть використовувати викладачі, і ті, що важливі насамперед для учнів;
- визначити низку вмінь, необхідних для користування Інтернет-ресурсами з метою оволодіння іноземною мовою для вчителів та учнів, уточнивши при цьому поняття «медіа компетенції»;
- здійснити класифікацію Інтернет-джерел для вчителів.

Протягом останніх років, особливо після вдосконалення універсальної метапошукової системи *Google*, сформувалася думка про те, що в Інтернеті можна знайти відповідь на будь-яке запитання. Усе більше користувачів поряд із пошуком корисної інформації проводять в Інтернеті весь свій вільний час, оскільки саме там можна і поспілкуватися з друзями, і послухати музику, і подивитися улюблений фільм та ін. Занурившись раз у бездонний простір «всесвітньої павутини», можна дуже легко втратити відчуття часу. При цьому спостерігається скорочення соціальних контактів та зменшення комунікації, аж до розвитку депресивних станів у результаті користування мережею Інтернет, що відзначають у своїх працях О. Середа, Е. Евдокимова, С. Шнайдер та Н. Чудова. Мова йде про явище «усамітнення» (“Vereinsamung”). Ця проблема вже набула світових масштабів та звичайно не може бути розв’язана в межах методичної науки, проте має обов’язково враховуватися під час навчання. Так, наприклад, завдяки формуванню стратегій цілеспрямованого пошуку необхідної інформації можна уникнути «безцільного бродіння» по веб-сторінкам, що безперечно займає багато часу.

За даними німецьких дослідників, під час постійного користування Інтернет-мережею спостерігаються також ще деякі негативні наслідки, безпосередньо пов’язані із нашою психікою. Так, у зв’язку із простим доступом до величезних масивів інформації відпала потреба у запам’ятовуванні великої кількості даних, що призводить до **скорочення функцій нашої пам’яті**. Спостерігається також тенденція до спроможності лише **короткострокового читання, втрата здатності до тривалого розмірковування та оцінювання знайденої інформації**, оскільки швидкий перехід від однієї сторінки до іншої потребує швидкої реакції та гнучкості щодо сприйняття нової інформації. Із цим пов’язана також хронічна хвороба «proscarnation», коли будь-яке завдання відсувається на задній план, оскільки Інтернет-мережа завжди запропонує щось

на передньому плані. Ознакою вищезазначеної хвороби є й те, що розум **втрачає здатність встановлювати пріоритети та розв'язувати проблеми**. Неспроможність швидкого здобуття необхідної інформації часто викликає **фрустрацію** у користувача [5, 83]. Для уникнення цих та інших можливих негативних впливів необхідно виховувати Інтернет-культуру користувача [3, 6], навчати правильно та ефективно використовувати ресурси мережі, зосереджуючи увагу лише на їх перевагах з користю для вивчення іноземних мов. Формування культури користування Інтернет-мережею необхідно здійснювати ще у школі, де закладаються основи всіх умінь. Саме тому важливою є саморефлексія студентів як майбутніх учителів під час оволодіння стратегіями поведінки в Інтернеті та під час опрацювання Інтернет-матеріалів.

Розв'язання вищезазначених проблем пропонує у своєму дослідженні Л.І. Морська за рахунок уведення протягом навчання у ВНЗ спецкурсу, спрямованого на розвиток інформаційної компетенції у майбутніх викладачів, а також на її розвиток в учнів. Так, ознайомлення зі змістом цього курсу забезпечить уникнення негативних впливів читання з монітора, що зумовлені специфікою розміщення монітора та його технічними даними. Наприклад, пропонується вивчення санітарних норм комп'ютерного класу, організації робочого місця учня [2, 36]. Форма навчання «спецкурс» є оптимальною для міжпредметного навчання, тобто його зміст повинен бути інтегрований у навчальні програми інших фахових напрямів (інформатики, загальної психології, методики викладання іноземних мов (ІМ), практики мовлення та ін.), що звичайно є непростим процесом. Крім того, розроблена Л.І. Морською схема потребує відповідного уточнення щодо кожної іноземної мови. Тому здійснюване нами дослідження можна вважати логічним продовженням формування інформаційної компетенції в учнів та майбутніх учителів, де ми пропонуємо власний підхід до визначення складових частин загальної компетенції викладачів та учнів, що буде висвітлено нижче.

Розглядаючи основні переваги та недоліки Інтернет-ресурсів, варто відначити значну кількість методичних переваг, до яких можна віднести насамперед використання Інтернету як безмежного джерела автентичних матеріалів. Тут можна виділити **три основні напрями використання Інтернету у навчанні ІМ**: 1) створення технологій дистанційного навчання; 2) використання різноманітних служб Інтернету («всесвітня павутина» WWW,

електронна пошта, телеконференції, радіомовлення, телебачення, Chatrooms або IRC – розмови у реальному часі); 3) розробка уроків з ІМ на основі Інтернет-матеріалів для різних спеціалістів самими викладачами навчальних закладів із залученням до роботи студентів (Н.Ф. Бориско, Е.Н. Вильшинецька). Відповідно до теми дослідження основна увага буде спрямована на другий напрям, а саме на використання ресурсів «всесвітньої павутини». Пропонуємо наведені у таблиці можливості використання Інтернет-ресурсів для вивчення ІМ окремо для вчителів та учнів (таблиця 1).

Таблиця 1

Можливості використання веб-ресурсів для оволодіння ІМ

Для викладачів / студентів (майбутніх викладачів)	Для учнів
1. Пошук матеріалів для заняття з подальшим їх опрацюванням, інформування про актуальні події у німецькомовних країнах. 2. Використання готових дидактизованих робочих листів із конкретною тематикою (didaktisierte Arbeitsblätter). 3. Ознайомлення із новими методами та стратегіями викладання ІМ. 4. Покращання знань з ІМ за допомогою он-лайн-курсів. 5. Підвищення кваліфікації викладача за рахунок дистанційних курсів з методики / дидактики, використання Інтернет-ресурсів (наприклад "Multimediaführerschein-D"). 6. Пошук наукової інформації з предмета для використання у власних дослідженнях або ознайомлення з новими науковими досягненнями. 7. Користування он-лайн-словниками та довідниками. 8. Здобуття інформації про стипендії для викладачів.	1. Удосконалення мовленнєвих умінь за рахунок он-лайн-курсів або ж окремих он-лайн-вправ. 2. Пошук матеріалів для проектів та написання наукових робіт. 3. Ознайомлення із країнознавчою інформацією на основі автентичних джерел (історія, сучасне життя, музика, кіно, проблеми молоді та ін.). 4. Пошук інформації про міжнародні проекти, мовні курси, молодіжні програми обміну. 5. Користування он-лайн-словниками та довідниками.

Необхідною умовою користування всіма вищезазначених можливостями Інтернет-служб («всесвітня павутина» WWW, електронна пошта, телеконференції, радіомовлення, телебачення, Chatrooms або IRC – розмови у реальному часі) є володіння користувачами вміннями читання, які забезпечують у всіх випадках взаєморозуміння комунікантів. Проте читання відіграє найважливішу роль під час здобуття необхідної інформації із «всесвітньої павутини», де комунікація здійснюється лише за рахунок наявності

вмінь у різних видах читання [1, 19].

Для успішного навчання читання розгалужених гіпертекстів у режимі онлайн користувачі повинні володіти:

- **стратегіями ознайомлювального читання** (orientierendes Lesen / Skimming);
- **стратегіями переглядового / вибіркового читання** (selektiv-zielgerichtetes Lesen/ Scanning);
- **уміннями** широкорозвиненої критичної **медіакомпетенції** для того, щоб змістовно використовувати мультимедійні інтерактивні елементи гіпертекстів [4, 41].

Більш детально розглянемо поняття «медіа компетенції», що дуже часто використовується останнім часом, проте не має однозначної дефініції. Поширеною є думка про визначення медіакомпетенції як сукупності вмінь поведіння з комп'ютером [4, 53]. Насправді ж поняття охоплює значно більший спектр умінь.

Перед уточненням поняття «медіа компетенції» пропонуємо розмежувати поняття «засоби масової інформації» (Medien) та «нові засоби масової інформації» (neue Medien). «Засоби масової інформації» (Medien) охоплюють узагалі й «нові засоби масової інформації» (neue Medien), причому під першими розуміють: книги, журнали, фільми, навчальні програми, Інтернет-ресурси, а також усі пов'язані з комп'ютером інструменти, наприклад, для опрацювання текстового, звукових або відеоряду; для створення презентацій або веб-сайтів, для оцінювання, керування та документування баз даних.

«Нові засоби масової інформації» відзначаються такими особливостями, як *інтерактивність (Interaktivität)*, *мультимедійність (Multimedia)* та *об'єднання в мережу (Vernetzung)*. *Інтерактивність* дозволяє учням ставити власні запитання та отримувати на них відповіді, визначати темп навчання та рівень складності завдань. *Мультимедійність* інтегрує різноманітні медійні форми та системи символів, такі, як фільм, текст, музику, картинку та графіку. *Об'єднання в мережу* дозволяє досягнути значно більшої гнучкості у процесі навчання та комунікації [6].

Отже, медіакомпетенція стосується не лише комп'ютерних умінь, але й поведінки з усіма іншими засобами масової інформації.

У німецькій методичній науці існує також розмежування понять **«медіакомпетенція учнів»** та **«педагогічна медіакомпетенція»**

(medienpädagogische Kompetenz). До учнівської медіакомпетенції відносять уміння:

- 1) відбору та використання медіаресурсів;
- 2) створення та поширення власних медіапродуктів;
- 3) розуміння та оцінювання медіаінформації;
- 4) розпізнавання та критичного оцінювання медіавпливів;
- 5) ознайомлення з умовами публікації медіа-продукції та її поширення.

Таким чином, учні відіграють досить активну роль у медіасередовищі. І вже зі школи кожен відповідає за власне поведження в медіа-просторі. Тому сучасний викладач повинен не лише сам уміти ефективно працювати з Інтернет-ресурсами, але й навчити цього учнів, оцінюючи та передбачаючи можливе виникнення труднощів. Так, до педагогічної медіакомпетенції відносять шість основних напрямів:

1. Власне компетентне поведження з усіма засобами масової інформації, що включає вищезазначені вміння учнівської медіа компетенції.

2. Усвідомлювати значення засобів масової інформації та інформаційних технологій; їх вплив на учнів; урахувати їх у процесі навчання.

3. Використовувати засоби масової інформації та інформаційні технології як допоміжний матеріал для викладання та оцінювання або для нових форм навчання та учіння.

4. Проводити виховні заходи у вигляді окремих занять або проектів щодо правильного користування інформацією або її розміщення.

5. Застосовувати засоби масової інформації та інформаційні технології під час вирішення основних організаційних завдань викладача, насамперед з метою економії часу.

6. Брати участь у розробці загальношкільного концепту щодо вагомості педагогічної медіакомпетенції та сприяти його поширенню.

Усі названі вміння можна успішно спроектувати лише на Інтернет-мережу. Отже, під **медіакомпетенцією майбутнього викладача** ми розуміємо *здатність до правильного поведження з Інтернет-мережею, критичного оцінювання змісту веб-простору, з огляду на його вплив та цінність під час використання у навчальному процесі, використання мережі для вирішення організаційних завдань викладача та проведення заходів з метою ознайомлення із значенням використання Інтернет-ресурсів у навчальному процесі.* Такий широкий спектр умінь викладача потребує його постійної

саморефлексії, що допоможе сформувати медіакомпетенцію в учнів.

Важливим для формування вмінь медіакомпетенції викладача у швидкому пошуку необхідної інформації та її критичному оцінюванні, особливо на початковому етапі, є класифікація Інтернет-джерел, що значно допоможе орієнтації на веб-сторінках.

Здійснивши аналіз веб-ресурсів, які можуть бути корисними у діяльності викладача, пропонуємо власну класифікацію Інтернет-джерел з основними типами текстів, які можуть бути подані на відповідних веб-сторінках (таблиця 2).

Таблиця 2

Класифікація Інтернет-джерел, вагомих для діяльності викладачів

<i>Інтернет-джерела</i>	<i>Типи Інтернет-текстів</i>
1. Сайти освітніх організацій, які займаються безпосередньо навчанням німецької мови	Навчальні тексти з різноманітних тем, інструкції до вправ, методичні рекомендації, повідомлення, реклама
2. Електронні інформаційні бюлетні із завданнями та розробками для занять по навчання німецької мови	Оголошення, плани-конспекти, дидактичні рекомендації
3. Електронні фахові журнали (Online-Magazine)	Фахові статті з методики, педагогіки, психології та ін.
4. Бібліотеки та каталоги (Bibliotheken, Kataloge)	Резюме, анотації, статті, списки літератури
5. Сайти засобів масової інформації	Публіцистичні статті газет та журналів, повідомлення, реклама, інтерв'ю, репортажі, коментарі
6. Сайти інститутів та університетів, сайти / портали професійних товариств	Повідомлення, оголошення, наукові статті
7. Сайти організацій із підвищення кваліфікації викладачів	Повідомлення, оголошення, наукові статті
8. Особисті сторінки науковців	Наукові статті, біографічні дані
9. Форуми для викладачів	Дискусії, коментарі
10. Списки корисних лінків (Mailinglisten und Weblogs)	Списки лінків
11. Електронні підручники (Lehrbücher)	Навчальні тексти, інструкції до вправ
12. Словники (одномовні та двомовні), тезауруси; довідники, енциклопедії, подані в мережі он-лайн	Словникові статті

Отже, до основних типів текстів, які можуть використовуватися у діяльності вчителя іноземної мови, відносяться: наукові, публіцистичні та словникові статті, навчальні тексти різноманітної тематики, повідомлення, оголошення, методичні рекомендації, дискусії, коментарі, інструкції до вправ та списки лінків. Під час вибору вищезазначених текстів необхідно враховувати низку критеріїв як щодо веб-сторінок, так і щодо їх наповнюваності. Відбір

Інтернет-джерел, корисних для учнів, та розробку відповідних критеріїв відбору ми пропонуємо здійснити у процесі проведення експериментального навчання у вигляді одного із проблемних завдань, що будуть поставлені перед студентами / майбутніми викладачами.

Усі висвітлені у статті результати дослідження використання Інтернет-ресурсів у навчанні ІМ можуть бути використані як на заняттях з методики викладання ІМ, так і на заняттях із практики мовлення за умови конкретизації змісту вищенаведених класифікацій. Крім того, проведене дослідження може бути основою для подальшого вивчення значення Інтернет-технологій під час оволодіння ІМ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бориско Н. Ф. Тенденции развития учебно-методических комплексов с учетом новых информационных и коммуникационных технологий (Интернет) / Н. Ф. Бориско // Іноземні мови. – 2001. – № 3. – С. 19–21.
2. Морська Л. І. Змістове наповнення моделі підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності / Л. І. Морська // Іноземні мови. – 2007. – № 3. – С. 33–38.
3. Радецька С. В. Методика навчання майбутніх економістів професійно спрямованого читання англійською мовою з використанням комп'ютера: дис... канд. пед. наук: 13.00.02. / С. В. Радецька. – К., 2005. – 260 с.
4. Biechele M., Rösler D., Ulrich St., Würffel N. Internet-Aufgaben. Deutsch als Fremdsprache. – Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2003. – 63 s.
5. Hornig F., Müller U. M., Weingart S. Die Daten-Sucht // Spiegel. – 2008. – № 33. – S. 80–92.
6. Neue Medien. Landesakademie für Fortbildung und Personalentwicklung an Schulen. – Режим доступу: <http://lehrerfortbildung-bw.de/kompetenzen/medien>.
7. Werle R. Handbuch. Internet-Recherche. – Copyright RWS, 2006. – 87 s.

УДК 371.68:004

О.В. Куртась

Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті розглянуто інформаційно-освітнє середовище загальноосвітнього навчального закладу; та обґрунтована необхідність упровадження новітніх інформаційних технологій як провідного чинника у підвищенні якості навчання; виокремлено найбільш суттєві аспекти проектування інформаційно-освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу; визначено пріоритети, що мають бути втілені державними програмами галузі освіти.

В статье рассмотрена информационно-образовательная среда общеобразовательного учебного заведения; обоснована необходимость внедрения новейших информационных технологий как ведущего фактора в повышении качества